

LIETUVOS VYRIAUSIAJAM ADMINISTRACINIAM TEISMUI
Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius

Pareiškėjas

Lietuvos Respublikos Seimo narys
Naglis Puteikis
el. p. naglis.puteikis@lrs.lt

Atsakovai

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
J. Basanavičiaus g. 5, 01118 Vilnius
įmonės kodas 188683671
el. p. dmm@lrkm.lt

Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos
Šnipiškių g. 3, 09309 Vilnius
įmonės kodas 188692688
el. p. centras@kpd.lt

PATIKSLINTAS PAREIŠKIMAS

administracinėje byloje Nr. eI-12-624/2018

ištirti, ar Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymas Nr. IV-190 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“, 2015 m. rugpjūčio 31 d. įsakymas IV-558 „Dėl vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano patvirtinimo“, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriaus 2010 m. lapkričio 3 d. įsakymas Nr. I-396 „Dėl valstybės saugomo kultūros paveldo objekto – vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761), specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimo“ neprieštarauja aukštesnės galios norminiams teisės aktams.

2018-03-09

Vilnius

Vykdydamas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. vasario 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eI-12-624/2018, teikiu patikslintą pareiškimą dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro ir Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos priimtų norminių teisės aktų teisėtumo.

Supažindindamas užsienio svečius su įžymiausiomis Vilniaus senamiesčio vietomis pamačiau, jog Subačiaus gatvėje esančio Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblio teritorijoje vykdomos plataus masto statybos, nebūdingos Vilniaus senamiesčio kvartalų

užstatymui. Pasidomėjus dėl vykdomų statybų, buvau informuotas, kad pagal parengtą ir suderintą techninį projektą bei išduotą statybos leidimą minėtoje teritorijoje, t. y. Subačiaus g. 20, Vilniuje, numatyta pastatyti 4 daugiabučius gyvenamuosius keturių aukštų (cokolinis aukštas + du aukštai + mansarda) namus, ir kad šis techninis projektas parengtas Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos (toliau – KPD) iniciatyva parengto ir Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu patvirtinto specialiojo plano pagrindu.

Kita svarbi, esminė aplinkybė, sudaranti pagrindą kreiptis į teismą, yra ta, kad Lietuvos Respublikos Seimo narys suabejojo viešojo administravimo subjektų veiklos bei jų priimtų teisės aktų teisėtumu. Viešojo administravimo sritis ypatinga tuo, kad šioje srityje administraciniuose teisiniuose santykiuose dalyvaujantys dalyviai yra griežtai pasiskirstę į grupes. Viena administracinių teisinių santykių dalyvių grupė, vadinama viešojo administravimo subjektais, turi įstatymais suteiktus įgaliojimus bei teisinius įpareigojimus atlikti viešąjį administravimą, t. y. leisti norminius administracinius aktus, priimti administracinius sprendimus, kontroliuoti, kaip laikomasi įstatymų bei kitų teisės aktų, teikti viešąsias administracines paslaugas bei atlikti kitas teisės aktais priskirtas funkcijas. Kita administracinių teisinių santykių dalyvių grupė yra fiziniai ir juridiniai asmenys, nesantys viešojo administravimo subjektais. Šios grupės dalyviai, siekdami įgyti tam tikras teises, privalo įvykdyti viešojo administravimo subjektų nustatytas sąlygas bei kitus reikalavimus. Pavyzdžiui, siekiant įgyvendinti teisę vairuoti automobilį, būtina kreiptis į viešojo administravimo subjektą, įgalintą išduoti vairuotojo pažymėjimą, išlaikyti teorijos bei vairavimo egzaminus, pasitikrinti sveikatą ir t. t. Niekam nekiltų mintis įrodinėti teisę vairuoti automobilį pateikiant policininkui ne vairuotojo pažymėjimą, o Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos išduotą pažymą dėl galvijų sveikatos. Deja, kai kuriose viešojo administravimo srityse administracinių teisinių santykių dalyviai nesilaiko visuotinai priimtų taisyklių. Pavyzdžiui, nagrinėjamu atveju ūkio subjektai, suplanavę Vilniaus senamiestyje pastatyti grupę daugiabučių gyvenamųjų namų, t. y. suplanavę vykdyti Vilniaus miesto plėtrą, nesikreipė į Vilniaus miesto savivaldybės Miesto plėtros departamentą, nepasidomėjo Vilniaus miesto savivaldybės tarybos patvirtinto Vilniaus miesto bendrojo plano sprendiniais, o tiesiogiai kreipėsi į KPD, įgyvendinantį kultūros paveldo apsaugą. Reaguodamas į ūkio subjektų pageidavimus, KPD direktorius įsakymu inicijavo specialiojo plano parengimą paveldosaugos reikalavimams nustatyti (pakeisti). Statybų idėjos įgyvendinimą Vilniaus senamiesčio teritorijoje palengvino ta aplinkybė, kad Lietuvos Respublikos kultūros ministras 2005 m. balandžio 29 d. įsakymo Nr. IV-190 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“ 1.4 papunktyje (trečia eilutė) kodu U1 pažymėtą nekilnojamąją kultūros vertybę paskelbė saugoma. Šiuo kodu, tiksliau, kodu U1P, Kultūros vertybių registre iki 2005 m. balandžio 19 buvo įregistruotas Vilniaus senamiestis (žr.:

<https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-search>). Raidė „P“ reiškė, kad ši kultūros vertybė paskelbta kultūros paminklu. Kultūros paminklo statusas Vilniaus senamiesčiui buvo suteiktas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. 612 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių paskelbimo kultūros paminklais“ (priedo eilės Nr. 906). Aplinkybė, kad kultūros paminklas Vilniaus senamiestis buvo paskelbtas saugomu, sudarė sąlygas KPD direktoriui Vilniaus senamiesčio teritorijos dalis įvardinti valstybės saugomomis ir tuo pagrindu rengti atitinkamo lygmens teisės aktus.

Kultūros paveldo vertybių statusas lemia juos reglamentuojančių teisės aktų lygmenį, taip pat subjektų, atsakingų už kultūros paveldo apsaugą, pareigas, kompetenciją. Niekas nesuabejotų tuo, kuris karininko laipsnis yra aukštesnis: ar tas, kurį suteikė Lietuvos Respublikos Prezidentas, ar tas, kurį suteikė Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministras. Tenka apgailestauti, kad kultūros paveldo apsaugos srityje subordinacijos bei hierarchijos principai yra ignoruojami, t. y. reikalaujama pagrįsti paveldosauginio statuso laipsniavimą bei įrodinėti, koks statusas aukštesnis: ar tas, kurį suteikė Lietuvos Respublikos Vyriausybė, ar tas, kurį suteikė Lietuvos Respublikos kultūros ministras. Su visa atsakomybe pareiškiu, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės suteiktas paveldosauginis statusas yra aukštesnis nei tas, kurį suteikė Lietuvos Respublikos kultūros ministras, ir kad kultūros ministrui įstatymu nėra suteikti įgaliojimai priimti įsakymus, prieštaraujančius Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimams. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (2005-04-20 įstatymo Nr. IX-2452 redakcija) (toliau – NKPAĮ) 10 str. 4 dalyje buvo nustatyta, kad kultūros ministras kultūros paveldo objektus skelbia valstybės saugomais, o šio straipsnio 5 dalyje buvo nustatyta, kad Vyriausybė kultūros ministro teikimu, pritarus Valstybinei paveldo komisijai, nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektus skelbia kultūros paminklais. Tačiau, kultūros ministras įstatymu nėra įgaliotas kultūros paminklus skelbti valstybės saugomais. Manau, kad kultūros ministras, įsakymu paskelbęs kultūros paminklą valstybės saugomu, veikė *ultra vires*, tuo pažeisdamas minėtą NKPAĮ 10 str. 4 dalį, Viešojo administravimo įstatymo (2003-10-14 įstatymo Nr. IX-1765 redakcija) 4 str. 1 dalies 4 punkte įtvirtintą nepiktnaudžiavimo valdžia principą, kuris reiškia, kad viešojo administravimo institucijoms draudžiama vykdyti veiklą neturint tam suteiktų įgaliojimų. Kultūros ministras, nepaisydamas Vyriausybės nutarimo, kuriuo Vilniaus senamiestis paskelbtas kultūros paminklu, taip pat pažeidė Vyriausybės įstatymo (2004-11-11 įstatymo Nr. IX-2559 redakcija) 26 str. 3 dalies 2 punktą, pagal kurį ministrai įpareigojami užtikrinti Vyriausybės nutarimų vykdymą.

Pažymėtina, kad Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos nustatyta tvarka Vilniaus senamiestis Pasaulio paveldo komiteto sprendimu 1994 m. įrašytas į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, tuo Vilniaus senamiesčiui pripažintas išskirtinės pasaulio paveldo vietovės

statusas. Be to, NKPAI (2005-04-20 įstatymo Nr. IX-2452 redakcija ir 2008-05-08 įstatymo Nr. X-1531 redakcija) 21 str. 2 dalyje buvo nustatyta, kad senamiesčių, istorinių miestų ir miestelių, etnokultūrinių kaimų ir kitų gyvenamųjų vietovių ar jų dalių apsaugai taikomas kultūrinių draustinių statusas. Kaip minėta, skirtingas paveldosauginis statusas lemia skirtingą nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos reglamentavimą. NKPAI (2008-05-08 įstatymo Nr. X-1531 redakcija) 22 str. 1 dalyje buvo nurodyti bendrojo, specialiojo bei strateginio planavimo dokumentai, kuriais saugomų objektų ir saugomų vietovių teritorijoms buvo nustatomi paveldosaugos reikalavimai. Šio įstatymo 22 str. 2 dalyje specialiųjų planų rengimo organizatoriumi įvardintas KPD. Vilniaus senamiestis, kaip kultūros paminklas, kaip turintis išskirtinės pasaulio paveldo vietovės statusą, kaip istorinis miestas, kurio apsaugai taikomas kultūrinių draustinių statusas, yra Saugomų teritorijų įstatymo (2010-06-22 įstatymo Nr. XI-935 redakcija) reguliavimo objektas. Pagal Saugomų teritorijų įstatymo (2010-06-22 įstatymo Nr. XI-935 redakcija) 4 str. 1 dalies 1 punktą bei pagal 4 str. 3 dalį Vilniaus senamiestis, kaip draustinis ir kultūros paveldo objektas, kaip išskirtinė pasaulio paveldo vietovė, priskiriamas saugomų teritorijų sistemai. Šiai sistemai priskiriamų objektų (vertybių) teritorijose veikla buvo reglamentuojama dokumentais, tiksliau, teisės aktais, nurodytais Saugomų teritorijų įstatymo (2010-06-22 įstatymo Nr. XI-935 redakcija) 5 str. 1 dalyje (įstatymai; saugomų teritorijų nuostatai; saugomų teritorijų planavimo dokumentai; saugomų teritorijų, jų zonų, teritorijos dalių ar paveldo objektų tipiniai ir (ar) individualūs apsaugos, taip pat saugomų teritorijų regioniniai architektūriniai reglamentai, laikini reglamentai). Šio įstatymo 5 str. 2 dalyje bei 11 str. 2 dalyje nurodyta, kad saugomų teritorijų apsaugos reglamentus tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliotos institucijos. Remiantis nustatytu teisiniu reglamentavimu, galima daryti išvadą, kad objektų, turinčių valstybės saugomo statusą, ir objektų, turinčių išskirtinės pasaulio paveldo vietovės, kultūros paminklo bei kultūrinio draustinio statusą, apsauga reglamentuojama skirtingais teisės aktais.

KPD direktorius pasinaudojo ta aplinkybe, kad kultūros ministras kultūros paminklą Vilniaus senamiestį paskelbė valstybės saugomu, ir 2010 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. Į-396 „Dėl valstybės saugomo kultūros paveldo objekto – vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761), specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimo“ inicijavo valstybės saugomo kultūros paveldo objekto – Vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761, buvęs kodas G360K), Vilnius, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumento, susidedančio iš teritorijos ir apsaugos zonos ribų plano bei paveldotvarkos projekto (toliau – Specialusis planas) parengimą. Šio įsakymo 1 punkte nurodyta, kad pradėdamas rengti valstybės saugomo kultūros paveldo objekto specialusis planas, susidedantis iš teritorijos ir apsaugos zonos ribų plano bei paveldotvarkos projekto, o 2.2.2

papunktyje nurodyta, kad planavimo uždaviniu siekiama nustatyti (pakeisti) paveldosaugos reikalavimus ir konkrečių tvarkymo priemonių sistemą Vienuolyno statinių ansamblyje, jo teritorijoje bei apsaugos zonoje. Pažymėtina, kad Vienuolyno statinių ansambliui nustatyta teritorija turi ne valstybės saugomo objekto statusą, o kultūros paminklo, nes ji yra kultūros paminklo Vilniaus senamiesčio teritorijoje. Taigi, KPD direktorius, neturėdamas įgaliojimų, realiai inicijavo kultūros paminklo Vilniaus senamiesčio teritorijos dalies specialiojo plano parengimą bei Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento pakeitimą. Manau, kad KPD direktoriaus įsakymas, kuriuo pradėtas rengti minėtas kultūros paminklo Vilniaus senamiesčio teritorijos dalies Specialusis planas, prieštaravo NKPAI (2008-05-08 įstatymo Nr. X-1531 redakcija) 22 str. 2 daliai, kurioje nustatyta, kad KPD organizuoja valstybės ir regiono lygio kultūros paveldo tinklų schemų ir kitų tipų specialiųjų planų, kai valstybė skelbia ar jau paskelbė saugomais kultūros paveldo objektus ir steigia ar jau įsteigė saugomas vietas, rengimą, Saugomų teritorijų įstatymo (2010-06-22 įstatymo Nr. XI-935 redakcija) 5 str. 2 daliai ir 11 str. 2 daliai, kuriose nustatyta, kad apsaugos reglamentus tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, taip pat 27 str. 2 daliai, kurioje nurodyta, jog Vyriausybė suteikia įgaliojimus institucijoms, atsakingoms už gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugą. Pastarosios įstatyminės nuostatos reiškia, kad siekiant pakeisti patvirtintus apsaugos reglamentus, turi būti gautas Vyriausybės įgaliojimas. Manau, kad KPD direktorius, kuris veikė neturėdamas įgaliojimų, tuo pažeidė ir Viešojo administravimo įstatymo (2010-06-22 įstatymo Nr. XI-934 redakcija) 4^l str. 1 dalies 1, 2 ir 3 punktų nuostatas, pagal kurias viešojo administravimo įgaliojimai valstybės institucijoms ar įstaigoms suteikiami įstatymais, tiesiogiai taikomu Europos Sąjungos teisės aktu, ratifikuota Lietuvos Respublikos tarptautine sutartimi, įstatymų įgalios valstybės institucijos priimtu teisės aktu ar Vyriausybės nutarimu. Svarbia aplinkybe galima pripažinti tai, kad prieš rengiant Specialųjį planą viename iš organizuotų pasitarimų, įvykusių 2010 m. rugsėjo 27 d., KPD direktorė Diana Varnaitė pažymėjo, kad „būtina gauti Vyriausybės pavedimą organizuoti dalies Vilniaus senamiesčio specialiojo plano rengimą nelaukiant kol bus parengtas viso Senamiesčio specialusis paveldotvarkos planas“ (2010-09-27 posėdžio protokolas). Remiantis posėdžio protokolu, galima daryti išvadą, kad KPD direktorė tyčia nesilaikė teisės aktų ir sąmoningai juos pažeidinėjo.

Teiginį, kad KPD direktorius įsakymu suplanavo kultūros paminklo Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento pakeitimą, galima pagrįsti atlikus Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento nustatytų reikalavimų ir Specialiojo plano sprendinių lyginamąją analizę. Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentas buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2003 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. IV-490 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros paminklo U1P Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento patvirtinimo“. Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento 4

dalies skyriuje „Detalizuoti kvartalų tvarkymo ir naudojimo režimai“ ginčo teritorijoje esantiems sklypams Subačiaus g. 26 (Misionierių ligoninės korpusas prie Subačiaus gatvės – buv. Našlaičių prieglauda), Subačiaus g. 24, 28 (Misionierių ligoninės pastatai – šiaurinis korpusas, garažas, patologo anatomo korpusas) nustatyti šie tvarkymo ir naudojimo režimai: restauravimo (fasadai, vertingi elementai), restauravimo-atkūrimo (galimi visų rūšių tyrimai, priešavariniai, konservavimo, restauravimo, atkūrimo, pritaikymo darbai, paprastasis remontas; kapitalinis remontas ir rekonstrukcija, nedidinant aukštingumo, galimi nevertingose dalyse ir elementuose). Subačiaus g. 24 ir 28 be paminėtų darbų galimi ir griovimo darbai. Taigi, pagal Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentą ginčo teritorijoje, t. y. Vienuolyno statinių ansamblio teritorijoje, naujų pastatų statyba negalima. KPD parengtame bei kultūros ministro 2015 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. IV-558 „Dėl vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano patvirtinimo“ patvirtintame Specialiajame plane naujos statybos suplanuotos ir net leidžiama Vienuolyno statinių ansambliui priskirtą teritoriją užstatyti iki ≤48 procentų.

Pareiškime minėta, kad pagal Saugomų teritorijų įstatymo nuostatas saugomų teritorijų apsaugos reglamentus tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliotos institucijos, ir kad institucijos, atsakingos už gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugą, turi turėti Vyriausybės įgaliojimus. Kadangi Vilniaus senamiestis buvo ir yra priskiriamas saugomų teritorijų sistemai, tai Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2002 m. balandžio 10 d. nutarimo Nr. 503 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą“ 3.14 papunkčiu įgaliojo kultūros ministeriją tvirtinti KPD parengtus kultūros paveldo objektų (nekilnojamųjų kultūros vertybių) apsaugos reglamentus. Pareiškime taip pat minėta, kad kultūros ministras, vadovaudamasis minėtu Vyriausybės 2002 m. balandžio 10 d. nutarimu Nr. 503, 2003 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. IV-490 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros paminklo UIP Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento patvirtinimo“ patvirtino Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentą. Manychiau, jog įgaliojimas atlikti tam tikrus veiksmus turi savo ribas, todėl viešojo administravimo subjektas negali veikti priešingai, nei jam pavesta įgaliojimu. Kultūros ministrui buvo pavesta tvirtinti parengtus apsaugos reglamentus, tačiau nebuvo pavesta patvirtintus apsaugos reglamentus pripažinti negaliojančiais specialiuųjų teritorijų planavimo dokumentų atžvilgiu. Kultūros ministras 2015 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. IV-558 „Dėl vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano patvirtinimo“ 1 punktu patvirtino Vienuolyno statinių ansamblio apsaugos specialųjį planą – teritorijos ribų planą ir paveldotvarkos projektą, o 2 punktu nustatė, kad Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentas galioja tiek, kiek neprieštarauja šio įsakymo 1 punkte nurodyto

nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano sprendiniams. Akivaizdu, jog kultūros ministras buvo informuotas apie kultūros paminklo Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentu draudžiamas naujas statybas ginčo teritorijoje, todėl šį teisės aktą pripažino niekiniu Specialiojo plano, leidžiančio naujas statybas, atžvilgiu. Manychiau, kad kultūros ministras, įsakymu patvirtindamas Specialųjį planą, kurio sprendiniai iš esmės prieštarauja Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento nuostatomis, ignoravo Vyriausybės 2002 m. balandžio 10 d. nutarimu Nr. 503 jam suteiktus įgaliojimus, neatsižvelgė į Saugomų teritorijų įstatymo (2014-11-06 įstatymo Nr. XII-1305 redakcija) 2 dalies nuostatą, kad Vyriausybė suteikia įgaliojimus institucijoms, atsakingoms už gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugą, ir pažeidė Viešojo administravimo įstatymo (2014-11-06 įstatymo Nr. XII-1301 redakcija) 4¹ str. 1 dalies 1 ir 2 punktų nuostatas, pagal kurias viešojo administravimo įgaliojimai valstybės institucijoms ar įstaigoms suteikiami įstatymais, tiesiogiai taikomu Europos Sąjungos teisės aktu, ratifikuota Lietuvos Respublikos tarptautine sutartimi, įstatymų įgalios valstybės institucijos priimtu teisės aktu.

Pareiškime minėta, kad viešajame administravime dalyvaujančių subjektų administraciniai teisiniai santykiai yra vystomi pagal griežtai apibrėžtas taisykles. Pavyzdžiui, ūkio subjektai, planuojantys pastatyti daugiabučius gyvenamuosius namus, privalo gauti statybas leidžiantį dokumentą, kuris išduodamas pateikus nustatyta tvarka parengtą ir suderintą techninį projektą. Pažymiu, kad techninis projektas viešojo administravimo institucijų suderinamas tik tuo atveju, jei jo sprendiniai atitinka galiojančius teritorijų planavimo dokumentus, kurių planavimo rūšis bei lygmuo priklauso nuo planuojamos ūkinės veiklos pobūdžio. Bėlieka išsiaiškinti, koks teritorijų planavimo dokumentas turėjo būti rengiamas siekiant suprojektuoti daugiabučius gyvenamuosius namus kultūros paminklo Vilniaus senamiesčio teritorijoje, šalia valstybės saugomo kultūros paveldo objekto Vienuolyno statinių ansamblio. Pagal Teritorijų planavimo įstatymo (2010-07-02 įstatymo Nr. 995 redakcija) 4 str. 1 dalį teritorijų planavimas pagal rūšis buvo skirstomas bendrąjį, specialųjį ir detalųjį. Šio įstatymo 7 str. 2 dalyje, 13 str. 2 dalyje ir 19 str. 3 dalyje nurodyti bendrojo teritorijų planavimo, specialiojo teritorijų planavimo ir detaliojo teritorijų planavimo uždaviniai:

1) Bendrojo teritorijų planavimo uždaviniai:

- suformuoti teritorijos tvarkymo, naudojimo ir apsaugos koncepciją (7 str. 2 dalies 1 punktas);

- optimizuoti teritorijos urbanistinę struktūrą ir infrastruktūros sistemą (7 str. 2 dalies 2 punktas);

- numatyti priemonės ir apribojimus, užtikrinančius gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimą (7 str. 2 dalies 3 punktas);

- numatyti priemonės užstatytų teritorijų urbanistinei erdvinei kompozicijai tobulinti, gyvenimo ir aplinkos kokybei gerinti, bendrojo naudojimo želdynų sistemai formuoti (7 str. 2 dalies 4 punktas);

- nustatyti planuojamos teritorijos užstatymo aukščio ir intensyvumo parametrus (7 str. 2 dalies 5 punktas);

- numatyti pagrindines regioninės politikos formavimo bei įgyvendinimo nuostatas (7 str. 2 dalies 6 punktas);

- rezervuoti teritorijas, kuriose būtų plėtojami komunikaciniams koridoriams, inžinerinei bei susisiekimo infrastruktūrai ir kitiems visuomenės poreikiams tenkinti reikalingi objektai (7 str. 2 dalies 7 punktas);

- nustatyti teritorijų funkcines zonas, nurodančias teritorijos integruotumą ir (ar) jos ypatumus (7 str. 2 dalies 8 punktas).

2) Specialiojo teritorijų planavimo uždaviniai:

- užtikrinti racionalų žemės, miškų ir vandens išteklių naudojimą (13 str. 2 dalies 1 punktas);

- plėtoti susisiekimo komunikacijų, inžinerinių tinklų, energetikos sistemas bei kitą infrastruktūrą ir rezervuoti teritorijas jų plėtrai (13 str. 2 dalies 2 punktas);

- nustatyti teritorijose naudojimo, tvarkymo ir apsaugos režimą, kraštovaizdžio formavimo kryptis ir teritorijų tvarkymo priemonės (13 str. 2 dalies 3 punktas);

- plėtoti turizmo paslaugas ir poilsio infrastruktūrą, racionaliai naudoti gamtinius ir kultūrinius išteklius (13 str. 2 dalies 4 punktas);

- rezervuoti teritorijas komunikaciniams koridoriams, susisiekimo komunikacijoms, infrastruktūros ir kitiems visuomenės poreikiams reikalingiems objektams (13 str. 2 dalies 5 punktas).

3) Detaliojo teritorijų planavimo uždaviniai:

- detalizuojant bendrojo ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose nustatytus teritorijų tvarkymo ir naudojimo reikalavimus, nustatyti planuojamos teritorijos naudojimo ir užstatymo kokybinius ir kiekybinius parametrus (19 str. 3 dalies 1 punktas);

- suformuoti žemės sklypus statinių statybai, sudarant sąlygas investicijoms ir ūkinei veiklai plėtoti (19 str. 3 dalies 2 punktas);

- nustatyti ar pakeisti teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimą statinių statybos projektams rengti ir žemės sklypui naudoti (19 str. 3 dalies 3 punktas);
- suformuoti žemės juostas komunikaciniams koridoriams ir susisiekimo komunikacijoms įrengti, inžinerinės ir miesto infrastruktūros plėtrai (19 str. 3 dalies 4 punktas);
- nustatyti ar pakeisti užstatymo, erdvių, socialinės infrastruktūros išdėstymo principus ir teritorijų naudojimo tipus (19 str. 3 dalies 5 punktas).

Atsižvelgiant į nurodytus Teritorijų planavimo įstatyme nustatytus planavimo uždavinius, galima daryti išvadą, kad planuojant naujas statybas įgyvendinami šie bendrojo planavimo uždaviniai: numatomos priemonės užstatytų teritorijų urbanistinei erdvinei kompozicijai tobulinti (7 str. 2 dalies 4 punktas), nustatomi planuojamos teritorijos užstatymo aukščio ir intensyvumo parametrai (7 str. 2 dalies 5 punktas), taip pat įgyvendinami šie detaliojo planavimo uždaviniai: detalizuojami bendrojo ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose nustatyti teritorijų tvarkymo ir naudojimo reikalavimai, nustatomi planuojamos teritorijos naudojimo ir užstatymo kokybiniai ir kiekybiniai parametrai (19 str. 3 dalies 1 punktas), suformuojami žemės sklypai statinių statybai, sudarant sąlygas investicijoms ir ūkinei veiklai plėtoti (19 str. 3 dalies 2 punktas), nustatomi ar pakeičiami teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimai statinių statybos projektams rengti ir žemės sklypui naudoti (19 str. 3 dalies 3 punktas). Analizuojant Teritorijų planavimo įstatymu nustatytus specialiojo planavimo uždavinius, akivaizdu, kad naujų statybų planavimu specialiojo teritorijų planavimo uždaviniai neįgyvendinami. Tai reiškia, kad Kultūros ministerija, KPD bei privatūs juridiniai asmenys ne tuo teritorijų planavimo dokumentu suplanavo ir įteisino naujas statybas kultūros paminklo Vilniaus senamiesčio teritorijoje. Belieka padėkoti kultūros paveldo išsaugojimu besirūpinantiems subjektams, kad nesumastė statybų idėjas realizuoti remiantis kokiu nors sėjomainos planu, pagal kurį galėtų nugriauti vienuolyno pastatus ir jų vietoje suprojektuoti dangoraižius. Kultūros ministras, minėtu įsakymu patvirtinęs Specialųjį planą, kuriuo buvo suplanuotos naujos statybos, o ne įteisinti paveldosaugos reikalavimai, pažeidė NKPAĮ (2014-09-23 įstatymo XII-1141 redakcija) 22 str. 1 dalį, kurioje nustatyta, kad specialiojo planavimo dokumentais nustatomi paveldosaugos reikalavimai. Įstatymas įpareigoja specialiaisiais planais nustatyti paveldosaugos reikalavimus, o ne planuoti naujas statybas. NKPAĮ 2 str. 24 dalyje pateikta termino „paveldosaugos reikalavimai“ sąvoka – tai saugomo objekto ar vietovės valdymo, naudojimo, disponavimo jais sąlygos, teritorijos ir apsaugos zonos žemės ir kitos specialiosios naudojimo sąlygos, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytos vertingosioms savybėms apsaugoti. Taigi, pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, specialiųjų planų paskirtis yra atitinkamoje teritorijoje nustatyti naudojimo sąlygas, tvarkymo ir apsaugos režimus, o ne planuoti naujas statybas ir vykdyti miesto plėtrą, kuri nėra specialiojo teritorijų planavimo dalykas. Kultūros ministras ir KPD

direktorius, deklaruodami susirūpinimą kultūros paveldo išsaugojimu, piktnaudžiavo jiems suteiktais įgaliojimais ir veikdami kartu su privačiais ūkio subjektais vienoje iš išpūdingiausių kultūros paminklo Vilniaus senamiesčio vietų suplanavo didelės apimties statybas.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) išplėstinė teisėjų kolegija 2018 m. sausio 2 d. sprendime (administracinė byla Nr. eI-21-438/2017) konstatavo, kad „tikrinamų teritorijų planavimo procedūrų vykdymo metu nustatyta Prieglaudos pastato, kaip kultūros paveldo objekto, teritorija sutapo su Ansamblio teritorija; Prieglaudos pastato teritorijos išorinės ribos taip pat sutapo su visos (24 000 kv. m) teritorijos ribomis.“ LVAT, vertindamas specialiojo plano sprendinius, nustatė, kad Vienuolyno statinių ansamblio ir Vaikelio Jėzaus vaikų prieglaudos pastatas (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 33915, toliau – Prieglaudos pastatas) turi vieną bendrą teritoriją. Pagal LVAT nustatytas faktines aplinkybes daugiabučių gyvenamųjų namų statybos vykdomos Vienuolyno statinių ansambliui priskirtoje teritorijoje, t. y. kultūros paminklo Vilniaus senamiesčio teritorijoje. Pagal NKPAĮ 11 str. 1 dalį kultūros paveldo objektas saugomas kartu su jo užimama ir jam nustatyta teritorija, kuri nuo kultūros paveldo objekto neatsiejama. Vienuolyno statinių ansamblis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. ĮV-190 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“ pripažintas saugomu ir jam nustatytas saugojimo tikslas – saugoti viešajam pažinimui ir naudojimui. Viešajam pažinimui saugomam kultūros paveldo objektui priskirtoje teritorijoje pagal NKPAĮ (2008-05-08 įstatymo X-1531 redakcija ir 2014-09-23 įstatymo Nr. XII-1141 redakcija) 19 str. 2 dalies 2 punktą buvo draudžiama statyti statinius, kurie aukščiau, apimtimi ar išraiška nustelbtų kultūros paveldo objektą ar objektus arba trukdytų juos apžvelgti. Akivaizdu, kad keturių daugiabučių gyvenamųjų namų statyba šalia vienuolyno pastatų bei bažnyčios neigiamai įtakos ne tik šiuos pastatus, trukdys juos apžvelgti, bet ir neigiamai atsilieps Vilniaus senamiesčio panoramoms, vizualiniams ryšiams, urbanistinei erdvinei struktūrai. Dėl to galima daryti išvadą, kad kultūros ministro įsakymas, kuriuo patvirtintas Specialusis planas, leidžiantis naujas statybas šalia Vienuolyno statinių ansamblio, prieštaravo minėtam NKPAĮ 19 str. 2 dalies 2 punktui.

Atsižvelgdamas į tai, kas pareiškime išdėstyta, gerb. Teismo prašau ištirti:

1) ar Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymo Nr. ĮV-190 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“ 1 punkto 1.4 papunktis, kurio trečioje eilutėje kodu U1 pažymėta nekilnojamoji vertybė (kultūros paminklas Vilniaus senamiestis) paskelbta saugoma, neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. gegužės 19 d. nutarimo Nr. 612 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių paskelbimo kultūros paminklais“ daliai (priedo eilės Nr. 906), kuriuo Vilniaus senamiestis paskelbtas kultūros paminklu;

2) ar Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymo Nr. ĮV-190 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“ 1 punkto 1.4 papunktis, kurio trečioje eilutėje kodu U1 pažymėta nekilnojamoji vertybė (kultūros paminklas Vilniaus senamiestis) paskelbta saugoma, neprieštarauja NKPAĮ (2005-04-20 įstatymo Nr. IX-2452 redakcija) 10 str. 4 daliai, kurioje buvo nustatyta, kad kultūros ministras kultūros paveldo objektus, o ne kultūros paminklus skelbia valstybės saugomais;

3) ar Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymo Nr. ĮV-190 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“ 1 punkto 1.4 papunktis, kurio trečioje eilutėje kodu U1 pažymėta nekilnojamoji vertybė (kultūros paminklas Vilniaus senamiestis) paskelbta saugoma, neatsižvelgiant į tai, kad ji Vyriausybės nutarimu pripažinta kultūros paminklu, neprieštarauja Vyriausybės įstatymo (2004-11-11 įstatymo Nr. IX-2559 redakcija) 26 str. 3 dalies 2 punktui, kuriuo ministrai įpareigojami užtikrinti Vyriausybės nutarimų vykdymą;

4) ar KPD direktoriaus 2010 m. lapkričio 3 d. įsakymo Nr. Į-396 „Dėl valstybės saugomo kultūros paveldo objekto – Vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761, buvęs kodas G360K), Vilnius, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimo“ 1 punktas, kuriuo nuspręsta pradėti rengti valstybės saugomo kultūros paveldo objekto Vienuolyno statinių ansamblio specialųjį planą – realiai kultūros paminklo Vilniaus senamiesčio dalies specialųjį planą – neprieštaravo NKPAĮ (2008-05-08 įstatymo Nr. X-1531 redakcija) 22 str. 2 daliai, kurioje buvo nustatyta, kad KPD organizuoja valstybės ir regiono lygio kultūros paveldo tinklų schemų ir kitų tipų specialiųjų planų, kai valstybė skelbia ar jau paskelbė saugomais kultūros paveldo objektus ir steigia ar jau įsteigė saugomas vietas, rengimą, ir kurioje KPD nėra įgaliotas rengti kultūros paminklų teritorijų ar jų dalių specialiuosius planus;

5) ar KPD direktoriaus 2010 m. lapkričio 3 d. įsakymo Nr. Į-396 „Dėl valstybės saugomo kultūros paveldo objekto – Vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761, buvęs kodas G360K), Vilnius, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimo“ 1 punktas, kuriuo, neturint nustatyta tvarka suteiktų įgaliojimų, nuspręsta pradėti rengti valstybės saugomo kultūros paveldo objekto Vienuolyno statinių ansamblio specialųjį planą – realiai kultūros paminklo Vilniaus senamiesčio dalies specialųjį planą – neprieštaravo Saugomų teritorijų įstatymo (2010-06-22 įstatymo Nr. XI-935 redakcija) 5 str. 2 daliai ir 11 str. 2 daliai, kuriose nustatyta, kad apsaugos reglamentus tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, taip pat 27 str. 2 daliai, kurioje nurodyta, jog Vyriausybė suteikia įgaliojimus institucijoms, atsakingoms už gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugą, taip pat Viešojo administravimo įstatymo (2010-06-22 įstatymo Nr.

XI-934 redakcija) 4¹ str. 1 dalies 1, 2 ir 3 punktams, pagal kuriuos viešojo administravimo įgaliojimai valstybės institucijoms ar įstaigoms suteikiami įstatymais, tiesiogiai taikomu Europos Sąjungos teisės aktu, ratifikuota Lietuvos Respublikos tarptautine sutartimi, įstatymų įgalios valstybės institucijos priimtu teisės aktu ar Vyriausybės nutarimu;

6) ar Kultūros ministro 2015 m. rugpjūčio 31 d. įsakymo Nr. ĮV-558 „Dėl vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano patvirtinimo“ 2 punktą, kuriuo nurodyta, kad Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentas galioja tiek, kiek neprieštarauja šio įsakymo 1 punkte nurodyto nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano sprendiniams, neprieštaravo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 10 d. nutarimo Nr. 503 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą“ 3.14 papunkčiui, kuriuo Kultūros ministerija buvo įgaliota tvirtinti KPD parengtus kultūros paveldo objektų (nekilnojamųjų kultūros vertybių) apsaugos reglamentus;

7) ar Kultūros ministro 2015 m. rugpjūčio 31 d. įsakymo Nr. ĮV-558 „Dėl vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano patvirtinimo“ 2 punktą, kuriuo, neturint teisės aktų nustatyta tvarka suteiktų įgaliojimų pripažinti Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentą negaliojančiu, nurodyta, kad šis apsaugos reglamentas galioja tiek, kiek neprieštarauja šio įsakymo 1 punkte nurodyto nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano sprendiniams, neprieštaravo Saugomų teritorijų įstatymo (2014-11-06 įstatymo Nr. XII-1305 redakcija) 2 daliai, kurioje nustatyta, kad Vyriausybė suteikia įgaliojimus institucijoms, atsakingoms už gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugą;

8) ar Kultūros ministro 2015 m. rugpjūčio 31 d. įsakymo Nr. ĮV-558 „Dėl vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano patvirtinimo“ 2 punktą, kuriuo, neturint teisės aktų nustatyta tvarka suteiktų įgaliojimų pripažinti Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentą negaliojančiu, nurodyta, kad šis reglamentas galioja tiek, kiek neprieštarauja šio įsakymo 1 punkte nurodyto nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano sprendiniams, neprieštaravo Viešojo administravimo įstatymo (2014-11-06 įstatymo Nr. XII-1301 redakcija) 4¹ str. 1 dalies 1 ir 2 punktams, pagal kuriuos viešojo administravimo įgaliojimai valstybės institucijoms ar įstaigoms suteikiami įstatymais, tiesiogiai taikomu Europos Sąjungos teisės aktu, ratifikuota Lietuvos Respublikos tarptautine sutartimi, įstatymų įgalios valstybės institucijos priimtu teisės aktu.

9) ar Kultūros ministro 2015 m. rugpjūčio 31 d. įsakymo Nr. ĮV-558 „Dėl vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761) nekilnojamojo kultūros paveldo

apsaugos specialiojo plano patvirtinimo“ 1 punktas, kuriuo patvirtintas Specialusis planas, leidžiantis naujas statybas užstatant teritoriją 4 daugiabučiais gyvenamaisiais pastatais iki 48 procentų, neprieštaravo NKPAĮ 19 str. 2 dalies 2 punktui, pagal kurį buvo draudžiama statyti statinius, kurie aukščiau, apimtimi ar išraiška nustelbtų kultūros paveldo objektą ar objektus arba trukdytų juos apžvelgti.

Informuoju, kad nėra galimybės pateikti Specialiojo plano kopijos, todėl siūlau esant poreikiui su Specialiojo plano sprendiniais susipažinti KPD interneto svetainėje adresu <http://kpd.lt/news/1948/389/Vilniaus-misionieriu-vienuolyno-statiniu-ansamblis-Unikalus-kodas-761/d,pagrindinis.html>, o su Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento sprendiniais – adresu http://www.heritage.lt/vln_regl/index.htm.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymo Nr. IV-190 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“ kopija, 3 lapai;
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. gegužės 19 d. nutarimo Nr. 612 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių paskelbimo kultūros paminklais“ kopija, 63 lapai;
3. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (2005-04-20 įstatymo Nr. IX-2452 redakcija) kopija, 30 lapų;
4. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (2003-10-14 įstatymo Nr. IX-1765 redakcija) kopija, 9 lapai;
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo (2004-11-11 įstatymo Nr. IX- 2559 redakcija) kopija, 18 lapų;
6. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (2008-05-08 įstatymo Nr. X-1531 redakcija) kopija, 21 lapas;
7. Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų įstatymo (2010-06-22 įstatymo Nr. XI-935 redakcija) kopija, 32 lapai;
8. KPD direktoriaus 2010 m. lapkričio 3 d. įsakymo Nr. Į-396 „Dėl valstybės saugomo kultūros paveldo objekto – Vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761, buvęs kodas G360K), Vilnius, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimo“ kopija, 1 lapas;
9. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (2010-06-22 įstatymo Nr. XI-934 redakcija) kopija, 17 lapų;
10. 2010-09-27 protokolo „Dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano rengimo“ kopija, 2 lapai;

11. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2003 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. IV-490 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros paminklo U1P Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento patvirtinimo“ kopija, 1 lapas;
12. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2015 m. rugpjūčio 31 d. įsakymo Nr. IV-558 „Dėl vienuolyno statinių ansamblio (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 761) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano patvirtinimo“ kopija, 1 lapas;
13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 10 d. nutarimo Nr. 503 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą“ kopija, 6 lapai;
14. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (2014-11-06 įstatymo Nr. XII-1301 redakcija) kopija, 22 lapai;
15. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo (2010-07-02 įstatymo Nr. 995 redakcija) kopija, 28 lapai;
16. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (2014-09-23 įstatymo Nr. XII-1141 redakcija) kopija, 24 lapai.

Lietuvos Respublikos Seimo narys Naglis Puteikis

